

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף יח עמוד ב

שואלים זה קל וחומר	תשובה דיו לבוא מן הדין
אם שרץ נטמא כלי מטמא מטמא נזלים אז קל וחומר ששרץ מטמא נזלים?	להיות כנדון והטומאה צריכה לעבור מהשרץ לכלי ולא ישירות לנוזלים.
המילה בפסוק "טמא" הראשון	האם לטמא עושים קל וחומר:
מכל האוכל אשר יבוא מים "טמא" - יטמא את המשקין.	את הנזלים? או לטמא את הכלי?
מה משמעות שואלים- למה דווקא משקים	מטמאים אוכל? לא מטמאים כלי, אזי אוכל? לא מטמא אוכל? וזדאי שלא יטמא
המילה "טמא"? לטמא שעלולים לקבל טומאה?	אוכל חמור כי מטמא נזלים נזלים שעלולים לקבל טומאה
למה נזלים חמור?	הפסוק שואלים-הרי לומדים זאת תשובה-צריך?
כי מקבל טומאה ללא הכנה- יטמא- ממקום אחר מהפסוק: הכשר, בעוד שאוכל מקבל טומאה שאין וכי יתן מים.....טמא הוא. רק את הוכשר על ידי נזלים לקבל כמורה. הוא טמא ואין כמורה טמא בכלים.	פסוקים, נזלים שנגעו בשרץ, ונזלים שנגעו בכלים.
צריך	אם יהיה רק כלי אבל של שרץ-חמור ולכן
את 2 האפשרויות: שרץ וכלי.	היייתי אומר זה לא חמור הנזלים יעשו טומאה כפי שהם.
שואלים-שיהיה כתוב רק נזלים שנטמאו משרץ	תשובה- לפעמים התורה כותבת ובלמד על נזלים שנטמאים על ידי כלי שנגע בשרץ? דברים שאפשר ללמוד מקל וחומר.

שרץ - לא כל שכן? - דיו לבוא מן הדין להיות כנדון. יטמא דרישא היכי דריש - מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא, יטמא - לטמא את המשקין. אתה אומר לטמא את המשקין, או אינו אלא לטמא את הכלי? אמרת קל וחומר: ומה משקה שמטמא אוכל - אינו מטמא כלי, אוכל שאין מטמא אוכל - אינו דין שלא יטמא כלי! הא מה אני מקיים יטמא - לטמא את המשקין, שהן עלולין לקבל טומאה. - מאי איריא משקין משום דעלולין לקבל טומאה, תיפוק ליה משום דליכא מידי אחרינא! - הכי קאמר: וכי תימא אוכל חמור, דמטמא משקין ניטמאיה לכלי - ההוא חומר דמשקין הוא, משום דמשקין עלולין לקבל טומאה. ומה היא עלילתן - שמקבלין טומאה שלא בהכשר. יטמא - דאין עושה כיוצא בה, - מהכא נפקא? מהתם נפקא: וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא - הוא טמא, ואין עושה טומאה כיוצא בה! - חד במשקין הבאין מחמת שרץ, וחד במשקין הבאין מחמת כלי. וצריכי דאי אשמועינן במשקין מחמת כלי - משום דלא חמירי, אבל במשקין הבאין מחמת שרץ, דחמירי - אימא עושה טומאה כיוצא בה. - ולשמעין משקין הבאין מחמת שרץ, וכל שכן משקין הבאין מחמת כלי! - מילתא דאתיא בקל וחומר - טרח וכתב לה קרא.

הסבר א' דף י"ח עמוד ב' מסכת פסחים גמרא - פרק ראשון - ודעת רבי יוסי ורבי שמעון בהכשר טומאה

שואל רבינא את רב אשי	עונה רב אשי-רבי יוסי
כאמור למעלה רבה בר חנה אמר שרבי	אמר בשיטת רבי עקיבא,
יוסי אמר כרבי עקיבא, אבל רבא אמר שרבי	אבל אינו סובר כרבי.
יוסי ורבי עקיבא לא סוברים אחד כמו השני? עקיבא.	
אומר רב אשי לרב כהנא	כי רבי יוסי אומר שרביעי בקודש-פסול
אני מסכים שרבי יוסי לא סובר כרבי עקיבא	מחוסר קורבן מותר בתרומה ואסור בקודשים
ואילו שלישי פסול בתרומה	למדנו שלישי מהתורה למדנו רביעי מק"ו
אז צריך להיות רביעי לענין קודשים.	כתוב והבשר... יגע ועוסקים בשני כפי שהסברנו.

חלק א' במסכת פסחים דף י"ח עמוד ב'

אמר ליה רבינא לרב אשי, והא אמר רבא: לא רבי יוסי סבר כרבי עקיבא, ולא רבי עקיבא סבר כרבי יוסי! - אמר ליה: רבי יוסי בשיטת רבי עקיבא רבו אמרה, וליה לא סבירא ליה. אמר ליה רב אשי לרב כהנא: בשלמא רבי יוסי לא סבר לה כרבי עקיבא, דתניא אמר רבי יוסי: מניין לרביעי בקודש שהוא פסול? ודין הוא, ומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה - פסול בקודש, שלישי שפסול בתרומה - אינו דין שיעשה רביעי בקודש. ולמדנו שלישי בקודש מן התורה, ורביעי מקל וחומר. שלישי מן התורה דכתוב והבשר אשר יגע

תוספות מסכת פסחים דף יח עמוד ב

ולאו מק"ו קאתי ומה משקין הבאין מחמת כלי - וא"ת בילף מק"ו דאובל ומה אוכל הבא מחמת שרץ מטמא משקין שרץ גופיה לא כל שכן והשתא נימא דבין משקין ובין אוכל מטמא כלי ו"ל דע"כ אין אוכל מטמא כלי אפילו בא מחמת שרץ מק"ו דמשקין הבאין מחמת כלי ששטמא אוכל ואין מטמא כלי אוכל הבא מחמת שרץ שאין מטמא אוכל [מהוא טמא] אינו שלא יטמא כלי.

דיו לבוא מן הדין להיות כנדון - הקשה הרב רבי יעקב דאורליי"ש אם כן יהיו משקין הבאין מחמת שרץ שניים כמשקין הבאין מחמת כלי ואהני קל וחומר דמטמו ואהני דיו דהוו שניים דכה"ג אמרינן בביצד הרגל (ב"ק כה): גבי קל וחומר דמפץ במת לימא אהני קל וחומר לטומאת ערב ואהני דיו לאפוקי מטומאת ז' וגבי קרן בחצר הניקח אמרינן נמי אהני קל וחומר לזקק שלם ואהני דיו למגופו ואומר ר"ל דלא קשה דהכא לא אשכחן מידי שנגע בשרץ שלא יהיה ראשון הלכך אין לחלק אבל גבי מת אשכחן דבר הנוגע בו שלא יהיה אלא ראשון כגון אוכלים וכלי חרס וזקק שלם מגופו תרי מילי ניניהו אבל אין לתרץ משום דאיכא למימר ק"ו הכי ומה אדם וכלים שאין מיטמא מאויר כלי חרס מיטמא משרץ משקין שמיטמא מאויר כלי חרס לא כל שכן שמיטמא משרץ דהשתא נמי איכא למימר דיו כדמוכח בביצד הרגל (שם).

וכי תימא אוכל חמור דמטמא משקין - הוי מצי למילף דאין אוכל מטמא כלי מקל וחומר ומה כלי ששטמא אוכל אין מטמא כלי אוכל שאינו מטמא אוכל אינו דין שלא יטמא כלי. ומהו עלילתן שמקבלין טומאה בלא הכשר - תימה לר"ל דאכתבי לא הוי קל וחומר דהא עלילתן לא מהני להו לקבל טומאה ממשקין ועלנין אוכל מהני להו א"כ אוכל חמור ולעיל דיליף דמשקה לא מטמא כלי לא מצי למילף בק"ו מאוכל ששטמא משקה ואין מטמא כלי משקה דלא מטמא משקה לא כ"ש דהיא גופא מנלן דאובל לא מטמא כלי ועוד דמשקין חמור מאוכל דמטמא אוכל והכא לא מצי למיעבד ק"ו כדלעיל דמה כלי ששטמא אוכל אין מטמא כלי אוכל הבא מחמת כלי לא כ"ש דמ"מ אוכל הבא מחמת שרץ מנלן.

ומה מחוסר כפורים - אפי' מאן דאית ליה דיו אפילו היכא דמיפרך קל וחומר הבא מודה דבמה מציונו ילפינן שלישי ממחוסר כפורים דמחוסר כפורים כשלישי הוא שאינו עושה כלום בתרומה ופוסל בקודש והוא הדין בכל שלישי הלכך אלים קל וחומר דהכא ולא שייך למימר דיו מה התם שלישי ותו לא אף כאן שלישי ותו לא.

למדנו שלישי מן התורה - ניחא ליה להביא מקרא וה"מ למידרש שלישי לקודש קל וחומר

רש"י מסכת פסחים דף יח עמוד ב

ומשני משקין הבאין מחמת שרץ מי כתיבי - באורייתא, ממשקין מחמת כלי הוא דאתו, ומה בו, וכיון דמינייהו הוא דילפי - דיו למשקין שנגעו בשרץ, הבאין מן הדין דמשקין שנגעו בכלי להיות כנדון, מה אלו אין מטמאין כלי - אף אלו אין מטמאין כלי.

יטמא דרישא - גבי אוכל, היכי דריש ליה ר' עקיבא.

דאין טומאה עושה כיוצא בה אינו דין בו, והוא הדין דמצי למימר נמי קל וחומר מיניה וביה, כדאמרן גבי משקין, דנימא הכי: מה כלי ששטמא את האוכל הזה - אינו מטמא כלי, אוכל שבא מחמת כלי בו, אלא משום דהדר, מצטריך ליה למימר כדלעיל ואימא: הני מילי - אוכל הבא מחמת כלי, אבל אוכל הבא מחמת שרץ - לטמא כלי, וניחא ליה למילף ממשקה, דאוקימנא בהו דלא שנא נגעו בשרץ, לא שנא נטמאו מן הכלי - לא מטמאו כלי.

וכי תימא אוכל חמור - ממשקה, דאילו משקה - אין מטמא משקה, ואילו אוכל קאמרת מטמא משקה, הלכך, אף על גב דאין משקה מטמא כלי - יהא אוכל מטמא כלי.

הוא דאוקימנא האי יטמא דאובל לטמא משקה - חומר דמשקין היא, דעלולין לקבל טומאה.

יטמא דאין עושה כיוצא בה - כלומר: השתא דרשינן יטמא יטמא, והאי דקרינן בתרווייהו יטמא - ללמדך מיעוט דאין מטמא כיוצא בו, כגון אוכל אוכל ומשקה משקה.

הוא - מיעוטא, ואוכל דכוותיה קא ממעט.

חד - למעוטי משקין הבאין מחמת שרץ, אף על גב דלא כתיבי בהאי קרא משקין, דכי יותן מים על זרע וגו' דמשמע אפילו שנגע בהן שרץ לאחר שניגבו - מיהו גלי באוכל, והוא הדין למשקה.

וחד במשקין הבאין מחמת כלי - ההוא יטמא דלעיל, איירי בבאין מחמת כלי.

והא אמר רבא לא ר' יוסי - דלקמן, דדריש קל וחומר ממחוסר כפורים - סבר לה כר' עקיבא שיהא שני עושה שלישי בחולין, ולא ר' עקיבא סבר לה כר' יוסי במאי דמייית לקמן רביעי בקודש מקל וחומר ממחוסר כפורים, ומלתיה דרבא פרשוה רב אשי ורב כהנא לקמן בסמוך, וכיון דאית ליה לר' יוסי משקין מטמאין אחרים דאורייתא - לא משכח ראייה אלא מיטמא, דדריש יטמא - על כרחך אית ליה שני עושה שלישי בחולין, דהא בין יטמא דאובל בין יטמא דמשקין - אשני כתיבי.

בשיטת ר' עקיבא רבו אמרה - להא דאמר טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא - מיבעי ליה למדרש יטמא יטמא, אליבא דר' עקיבא אמרה דדריש ליה גבי אוכלין, וקאמר ר' יוסי: